

Tööandjate vaade majandustegevusõigusele

Marek Sepp

Eesti Tööandjate Keskliidu jurist

1. Majandustegevusõigus kui osa välisest konkurentsikeskkonnast

Olemasolevate klientide hoidmiseks ja uute juurde võitmiseks on majandustegevuses vaja konkureerida ressursside pärast. Üheks olulisemaks ressursiks lisaks materiaalsetele vahenditele ja kapitalile on tööjõud.

Ettevõtjatevahelises konkurentsivõitluses kaubaturgudel mängivad olulist rolli tööviljakus ja juhtimine. Majanduse langusfaasides ei tohiks tööjõu kasutamisel ägedas konkurentsivõitluses unustada töökeskkonda, sh töötajate tööohutuse ja tervishoiu tingimusi.

Ettevõtja sisemise konkurentsipoliitika kujundamisel ja elluviimisel tuleb lisaks konkurentsivõitlusele ja tööõigusele arvestada samuti majandustegevusele kehtestatud üldiste reeglite ja piirangutega.

2. Konkurentsivõitluse avaliku hüvena

Konkurentsivõitlus avaliku hüvena sarnaselt näiteks tarbijate heaolu ja avaliku korraga. Konkurentsivõitluse põhiõiguslik alus tuleneb põhiseaduses sätestatud ettevõtlusvabadusest.

Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (MTSÜS) eelnõu kohaselt on majandustegevuse vabadus igal ettevõtjal ja seda saab piirata tegevusloa nõudega ainult olulisest avalikust huvist tuleneval põhjusel. Eelnõu on kooskõlas teenuste direktiiviga ja laiendab selle reguleerimisala, eelnõus toodud majandustegevuse mõiste ei vasta aga tavaarusaamale majandustegevusest.

Tähtajatute tegevuslubade väljastamine ei suurenda üldjuhul konkurentsivõitlust, pigem vastupidi, see võib saada takistuseks uutele turgudele sisenemisel. Konkurentsivõitlusele eriti ohtlik on tegevuslubade arvu piiramine. Eelnõu siiski võimaldab tähtajatute tegevuslubade nõude sätestamise valdkonnaseadustes, kui see on põhjendatud olulise avaliku huviga või tehniliste või looduslike ressursside vähesusega.

3. Liberaalse majanduskeskkonna säilimine

Majandustegevuse registri (MTR) registreeringutelt tegevusloa iseloomu võtmine suurendab õigusselgust. Registreeringu õiguse iga-aastase kinnitamise kohustuse kaotamine vähendab bürokraatiat.

Tegevuslubade andmise reeglite ühtlustamine ja lihtsustamine korrastab majanduskeskkonda. Tegevusloa põhiregulatsiooni ja kõrvaltingimuste eristamine on ülemäära teoreetiline.

Tegevusloa fiktsioon ehk vaikumisi kehtima hakkamine, kui majandushaldusamet ei ole tegevusloa taotlust tähtaegselt lahendanud ja üldnorm tegevusloa üleandmise võimaldamiseks majandustegevuse jätkumisel on kohased uuendused.

Seaduses sätestatud juhul ei ole lepinguriigi ettevõtjal vaja taotleda tegevusloa. Seadusandja peaks väljaspool teenuste direktiivi kohaldamisala arvesse võtma ka seda, kuidas vastav riik Eesti ettevõtjatesse suhtub.

4. Majandustegevuse registrikeskne regulatsioon

Majandustegevuse register on tegevuskohapõhine andmekogu, mille ülesanne on võimaldada ettevõtjate majandustegevuse üle arvestuse pidamist ja järelevalve teostamist. Lisaks MTR-le jääb veel mõni register, kuhu kantakse sarnased andmed. MTSÜS-is tuleks sätestada, millisel juhul on õigustatud eraldi registrite pidamine ja kuidas jagunevad ühtse kontaktpunkti ülesanded erinevate registripidajate vahel.

Elektronilise menetluse põhimõtte kohaselt tagatakse taotluste ja teadete esitamise võimalus ning registriandmete kättesaadavus Eesti teabevärava ja ettevõtjaportaali kaudu. Oluline on, kuidas praktikas hakkab toimuma koostöö andmete ja päringute esitamisel ettevõtja, registripidaja ning majandushaldusametuse vahel. Elektroniline asjaajamine registri kaudu ei tohiks viia riigi ja ettevõtjate eemaldumiseni.

Kõikvõimalikke paberandmetel tegevuslubasid ning teisi ettevõtjatele adresseeritud otsuseid saavad asendada registrisse kantud andmed ja vajadusel nende väljatrükk. Selgeks on vaja saada registrikande täpne õiguslik tähendus, sh registrikande seos vastava haldusotsusega.

5. Ettevõtja hoolsuskohustuse täitmise kontroll

Majandustegevuse nõude või tegevusloa kõrvaltingimuse olulise rikkumise korral võib majandushaldusamet eeldada, et selle põhjustas ettevõtja hoolsuskohustuse rikkumine. Puudub vajadus sellise eelduse sätestamiseks, kui oluline rikkumine on eelnõus defineeritud.

Majandustegevuse keelamise võimaldamisega kuni üheks aastaks kõrvaldatakse lünk Eesti õiguskorrast. Selgust on vaja selles osas, milliste juhtorganite liige ei või isik majandustegevuse keelu korral olla.

Majandustegevuse või tegevusloa peatamine on ajutise iseloomuga meede tagamaks järelevalve teostamise paindlikkust. Sellise kaalutusõiguse piirid peavad olema võimalikult täpsed ning füüsilise sekkumise võimalus üheselt selge.